

Samenvatting van het proefschrift

P. Nijeboer

"The spectrum of gluten related diseases - diagnosis, epidemiology and treatment"

Promotiedatum: 21 juni 2017

Universiteit: Universiteit Amsterdam

Promotores:

Prof. dr. C.J.J. Mulder

Prof. dr. G. Bouma

Copromotor:

Dr. H.J. Bontkes

De laatste decennia is er steeds meer aandacht voor -en wetenschappelijk onderzoek naar- gluten, een complex mengsel van peptiden dat voorkomt in tarwe, rogge en gerst, als mogelijke veroorzaker van een heel spectrum aan gastro-intestinale aandoeningen. In dit proefschrift richten wij ons op de epidemiologie, diagnostiek en de behandeling van verschillende gluten-gerelateerde aandoeningen.

Het meest bekende voorbeeld binnen de gluten gerelateerde aandoeningen is coeliakie, een genetisch bepaalde chronische ontstekingsziekte van de dunne darm die wordt veroorzaakt door een immunologische reactie tegen gluten. Deze ontstekingsreactie leidt tot weefschade in de dunne darm, waardoor vlokatrofie en vervolgens diarree en malabsorptie ontstaan. Het huidige diagnostisch arsenaal bestaat uit een serologische, genetische en histologische analyse. Wij laten zien dat ook analyse van specifieke gamma-delta T-lymfocyten middels immunofenotypering zou kunnen bijdragen aan de diagnose coeliakie in patiënten bij wie wordt getwijfeld aan de diagnose binnen de huidige diagnostische mogelijkheden.

Coeliakie verloopt in de meeste patiënten ongecompliceerd en patiënten knappen klinisch goed op na het volgen van een glutenvrij dieet. Een klein percentage van de patiënten ontwikkelt echter een coeliakie gerelateerde maligniteit (voornamelijk een lymfoom, ook wel enteropathy-geassocieerd T-cel lymfoom genoemd [EATL]) of

refractaire coeliakie. Deze laatste vorm van coeliakie wordt gezien als een pre-maligne variant met een hoog risico op het ontwikkelen van een lymfoom. Wij laten zien dat deze groep gecompliceerde coeliakie patiënten zich doorgaans in een ondervoede status presenteren en beschrijven daarnaast de overleving van deze patiënten na verschillende behandeltrajecten en doen een suggestie voor het meest optimale behandeltraject.

Steeds meer mensen met buikklachten volgen een glutenvrij dieet, ondanks dat de diagnose coeliakie bij hen is uitgesloten. Media-aandacht lijkt hierbij belangrijker dan een gedegen wetenschappelijke onderbouwing. Toch suggereren recente onderzoeksresultaten dat er meer aan de hand is dan alleen een placebo-effect. In het laatste deel van het proefschrift beschrijven we de huidige wetenschappelijke onderbouwing en onderzoeken we of dit fenomeen ook in Nederland een grote rol speelt.